В дорозі

Автор:
Михайло Коцюбинський

В дорозі

Михайло Михайлович Коцюбинський

Михайло Коцюбинський

В ДОРОЗІ

В дорозі

Де б Кирило не був, що б не робив, скрізь оточала його атмосфера, густа й своєрідна, що заслоняла багато предметів, наче іх зовсім не було на світі. Атмосфера гаряча, тривожна, вся – небезпека і боротьба, вічний упад і підойма, розквіт надіі й розпука, почуття сили й знесилля і безконечно довга дорога, на якій стільки вже полягло… Дорога, якій, здавалось, кінця не видко. Цілий ряд жертв, загин благородних, найближчих, чад крові і танець смерті, гарячий ворожий віддих, що припадае до сліду, й те вічне «мусиш», що гнало зв’язувать там, де розірвали, розжевріти те, що пригасало. Ту атмосферу носив Кирило з собою, як квітка запах. Вона одіпхала од нього родину, у ній розплились колишні звички й потреби молодого життя, розвіялось навіть прізвище власне. «Кирило», «товариш Кирило» – хіба він звався коли інакше?

Краса природи, принадність жінки, чари музики і слова – все се котилось, як хвилі в далекому морі, чужі й невидимі. Природа – се були день або ніч, зима чи літо – час зручний або незручний задля роботи; жінка – товариш чи ворог, пісня – лиш те, що кличе до боротьби. І двадцять три роки, подвоені в тінях на худому обличчі, у зморшці на чолі, немов зреклись своіх прав, зсушили молодість…

Високий, стрункий, білявий; блакитні очі, притомлені трохи; темна сорочка, широкий пояс – такий приіхав він в город.

Учинив «явку», сказав пароль. Добре! Тільки треба зачекати листа.

А тим часом Кирила повели аж на край міста, де в певному захисті міг перебути.

Йшли довго душними вулицями, повними пилу, аж сіло сонце, і на золоті неба, як на тлі візантійського образу, зачорніли сільвети тополь та дахів. Товариш говорив щось нервово, наче хотів впевнити не тільки Кирила, але й себе, що справа цікава, а тим часом в його облізлій фігурі і в поруділім пальті чулось щось винувате і безнадійне.

На квартирі іх стріла хазяйка і показала кімнату. Ну, тепер на добраніч. Як тільки надійде лист, зараз можна почати роботу. Кирило лишився сам і байдужно дивився, як ніч обгортала садок – чорна, густа і тепла. Сів на порозі і закурив. Було так тихо, спокійно. Червоний вогник цвів серед ночі, як квітка щастя, в пітьмі думалось ясно, як ніколи при світлі. Він думав про те, задля чого приіхав, що мае зробити, і чорний павук-турбота почав уже ткать своі сіті.

Несподівано, раптом у чорну тишу щось впало. Живе, веселе і безтурботне. Заскакало по листі, збудило повітря, штовхнуло землю і вогко дихнуло просто в лице. Пронеслось шумом, обмило землю і щезло. А тоді виплив на небо місяць. Кирило вийшов у сад і якось разом убрав у себе важкі дерева, повні, як губка, водою, сріблястий регіт мокрих листочків, шептання крапель поміж галузок, обійми тіней з зеленим світлом і сине глибоке небо, просте, спокійне. Природа зітхнула повними грудьми, зітхнув і Кирило.

Невже він сього ніколи не бачив?

Було якось чудно і по-новому приемно, що лоскотали чоло холодні краплі, що спливало на нього зелене світло, що в серці стало так само спокійно, як і на небі…

Довго не міг заснути.

На другий день прокинувсь пізно – і перша думка була про лист. Побіг до хазяйки і одчинив двері.

– Добридень! Ніхто не приносив до мене листа?

– Ай!

Високе, чисто жіноче і різко-дзвінке, воно в блискавку злилось з рожевим тілом та з лопотом ніг. Ляснули двері і – стало пусто.

Знадвору в сіни вступала хазяйка. Ні, лист не приходна.

Се було дивно, що ту одповідь прийняв так байдужно.

Взяв шапку.

День був блискучий, літній. У праву руку іживсь дахами та коминами фабрик задимлений город, наліво стелились зелені луки і вигинались фестони лісу. Направо? Чи вліво? Вагався хвилину – і подався на луку.

Наче нічого не одмінилось за сей короткий час, а чогось очі не так дивились і думки були не ті. Щось наче згубив і не хоче підняти» щось наче змив з нього вчорашній дощик – через те, може, було так легко. Приємно було ступати по твердій стежці, відчувати роботу тугих мускулів ніг. Раз-два!.. Підставляти лице під сонце і вітер і йти кудись без цілі, без думки про обов’язки, людей, роботу. Йти серед поля, купати тіло в золотих хвилях, а очі в блакиті. Як дикий звір. В тім було нове щось і ганебно солодке. Надвечір тільки повернув втомлений, чорний од сонця, як циган, з руками, повними квітів.

Вечерю подала хазяйська дочка. Се було те «ай!», сполохане вранці, молоденьке, біляве, з ніжною лінією тіла, курносе і синьооке.

Кирило простягнув руку.

– Я налякав вас уранці?

Воно пирснуло сміхом й надуло рожеві губки, повні і вогкі.

І знов Кирило почув у собі чудне щось: його надила лінія губ і іх рожева вогкість.

Ну, звісно, вона налякалась; прибирала, була неодягнена і не сподівалась, що хтось одчинить двері. Він просить вибачити, бо не міг знати, що в сьому домі е така… «Яка така?» – «Ну, така, така… панна Олена…» – «Олена?» – «Хіба не вгадав, що іі звати Олена?» – «Ха-ха! А може, і не Олена?» – «Ну, то Наталя». – «Якраз! Ха-ха!» – «Ще не вгадав? Тепер вже напевно: Варвара, Настя, Оксана, Марія…» – «Ні й ні, ніколи він не вгадае, а от вона знае, що він Петро». – «Ба ні, не так…» – «Петро, Петро, Петро…»

З другоі хати гукала хазяйка:

– Усте, де ти там щезла!

Ага, ось воно й вилізло шило з мішка. Для першоі стрічі з панною Устею він ій даруе отсі квітки. «Отсей бур’ян?» Ну, коли се бур’ян, то він забирае назад.

Але Устя уже вхопила квіти й побігла з кімнати.

Й на другий день листа не було. Кирило обуривсь. Свинство, мерзота! Він марнуе дорогий час, а вони там сидять собі згорнувши руки. І се партійна робота! Чорт знае що за порядки! Ходив по хаті великим та легким кроком, наче злість одривала його од землі, і дув на полумінь злості, щоб роздути в пожежу. А разом з тим, десь з глибини, сочились підземні джерела і гасили вогонь. Ловив нещирість і чув знеохоту, що блукала у ньому, як тінь бистроплинноі хмарки. І се викликало у ньому гнів. Треба піти у город і розпитатись. Швидко зібрався, вийшов на вулицю і… повернув в поле.

А як тільки в розкриті очі вступило зелене, що котилось буйними хвилями луків та лісу, як тільки небо спустилось і ніжно торкнулось обличчя, немов пушинка, як тільки в груди ввіллявсь золотий напій повітря, його сповила солодка втома, як у людини, що встала з смертельного ложа, і впало десь у безодню все, чим досі жив: спека роботи, вогонь небезпеки, чад крові і боротьби… Так наче він тільки вчора родився, в один день з молодою природою. І не мав сили, не хтів спинитись над тим, що з ним робилось, струшував з себе всі думки й сумніви, як гуси з крил воду, перепливши нарешті річку.

Брів серед жита і дивився новими очима… ні, не новими, а тими, – що довго спали під вагою безвладних повіків, – дививсь, як скипало молоде жито синім шумовинням колосся, як било хвилями у чорний ліс. А ліс кудись йшов. Йшли кудись сосни, ряди високих пнів. На вершечках, жовтих, як ананаси, лежали чорні корони, мов волохаті папахи. Здалека йшли, переходили річки, фіолетові дороги, глибокі багна – й замазали ноги, бо до половини пні були сірі, як засохле болото. Йшли і щезали у сизій млі.

Конец ознакомительного фрагмента.

Купить: https://tn.knigapoisk.com/ru/kocyubins-kiy_mihaylo/v-doroz

Текст предоставлен ООО «ИТ»
Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: Купить